

Nr 317.

Av herr Karlsson i Stuvsta m. fl., angående vissa ändringar i prisregleringslagen.

I utförliga motioner till 1946 och 1947 års riksdagar har kommunistiska partiets uppfattning om priskontrollen och om de nödvändiga aktuella åtgärderna på prisregleringens område framlagts. Motionerna ha utmynnat i krav dels om omedelbara åtgärder för en effektivisering och skärpning av den statliga priskontrollen liksom för en demokratisering av priskontrollnämndens sammansättning, dels om skyndsamt utredning angående den statliga priskontrollens framtid och fortsatta organisation.

Motionerna ha formellt avslagits av riksdagen men i sak lett till vissa framsteg. Priskontrollagen har undergått viss förbättring och priskontrollnämndens sammansättning förändrats i rätt riktning. Samtidigt som vi understryka den i de tidigare väckta motionerna framförda allmänna uppfattningen vilja vi här underställa riksdagen förslag i vissa delfrågor.

I motion nr 193/1947 i andra kammaren underströks att behovet av en effektiv priskontroll undan för undan ökat. I kampen mot prisstegringar och inflation utgör den statliga priskontrollen ett av de allra viktigaste försvarsvapnen. Priskontrollen kan emellertid under en period, vilken såsom den nuvarande kännetecknas av sammanvävda högkonjunktur- och inflationstendenser, av relativ varuriklighet på vissa områden och fortsatt varubrist på andra områden, icke bedrivas på samma relativt stela och schematiska sätt som under krigsåren med dess mera ensartade läge. Riktigheten av dess synpunkter har understrukits av utvecklingen under det senaste året.

Sabotage i öppen och mera dold form mot den statliga priskontrollen ha på senare tid blivit allt mera vanliga. De vapen man härvid använder sig av på företagarhåll äro inskränkning av produktionen, övergång från mindre vinstgivande till mera vinstgivande artiklar, viss mera formell och ur kvalitetssynpunkt likgiltig förändring av produkts utseende i syfte att pressa upp priset, återhållet utbud, spekulativ kedjehandel o. s. v. Det måste vara ett intresse för folket att med kraft stävja dessa tendenser. I den utsträckning nu gällande priskontrolllag inte möjliggör effektiva ingripanden mot dylikt sabotage måste den ändras.

Särskilt viktigt är det enligt vår mening att i priskontrollagen införes stadgande, som ger möjlighet till en effektiv produktionsdirigering i samband med fastställande av priser. Vissa fall under det senaste året ha de-

monstrerat behovet av ett dylikt stadgande. Det borde utformas så, att Kungl. Maj:t eller den Kungl. Maj:t bemyndigar kan, om det för landets folkhushållning anses nödvändigt, utfärda bestämmelser av följande art:

1. Förbjuda företagare att inskränka eller stoppa produktion, omsättning eller annan förvärvsverksamhet.

2. Bestämma att nya företag inte få upprättas och bestående företag inte utvidgas utan tillstånd eller att produktion, omsättning eller annan förvärvsverksamhet skall fördelas mellan företagen på ett bestämt sätt eller att verksamheten vid ett företag skall inskränkas eller läggas ned.

3. Påbjuda företagare att framställa bestämda artiklar eller utföra bestämda tjänster till de priser och andra villkor som fastställas. Dylikt påbud må endast kunna ges om det har en naturlig anknytning till föregående förvärvsverksamhet.

Här må erinras om att i den norska priskontrollagen dylika bestämmelser redan finnas införda — ovanstående formuleringar äro gjorda i nära anslutning till dessa bestämmelser.

Vad gäller åtgärder mot kedjehandel och återhållet utbud av varor har förslag härom redan ställts i en reservation av tre ledamöter inom statens priskontrollnämnd. Vi citera:

»I fråga om kedjehandeln borde priskontrollnämnden enligt vår mening föreslå att i lagen infördes följande:

'Ej heller må någon såsom mellanhand förvärva förnödenhet under sådana omständigheter, att han insett eller bort kunna inse att åtgärden, ensam eller i förening med dylikt förfarande av andra, medför fara för oskäligen stegring av priset vid förnödenhetens övergång till förbrukare. Överlåtelse av förnödenhet till den, som driver eller ämnar driva sådan prisfördyrande mellanhandel, vare jämväl förbjuden.'

En sådan föreskrift föreslogs av nämnden 1942. Att den då utmönstrades är inget skäl för att ej nu aktualisera den på nytt, då erfarenheter finnas som vittna om att den behövs och läget i sin helhet är annorlunda än 1942.

Den upplagring av varor, som kan väntas när folk spekulera i prisstegringar och veta att extravinsterna kunna åstadkommas om man säljer i morgon i stället för i dag, borde också kunna motverkas. Enligt vår mening torde vissa möjligheter att stävja sådana tendenser kunna åstadkommas via bestämmelser, som göra det möjligt att föreskriva minskning av 'upplåst' lagerhållning sedan sådan konstaterats genom jämförelser mellan tidigare genomsnittslager och aktuell inköps- och utförsäljningsfrekvens.»

I dessa synpunkter kunna vi instämma.

Med stöd i det ovan anförda hemställas,

att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i priskontrollagen, att en effektiv produktionsdirigering och effektiva åtgärder mot kedjehandel och återhållet utbud av varor möjliggöras.

Stockholm den 24 januari 1948.

Erik Karlsson.

H. Hagberg.

Erik Jansson.

Harald Johanson.

Gustav Johansson.

Gerda Linderot.

O. F. Persson.

Fritjof Lager.
